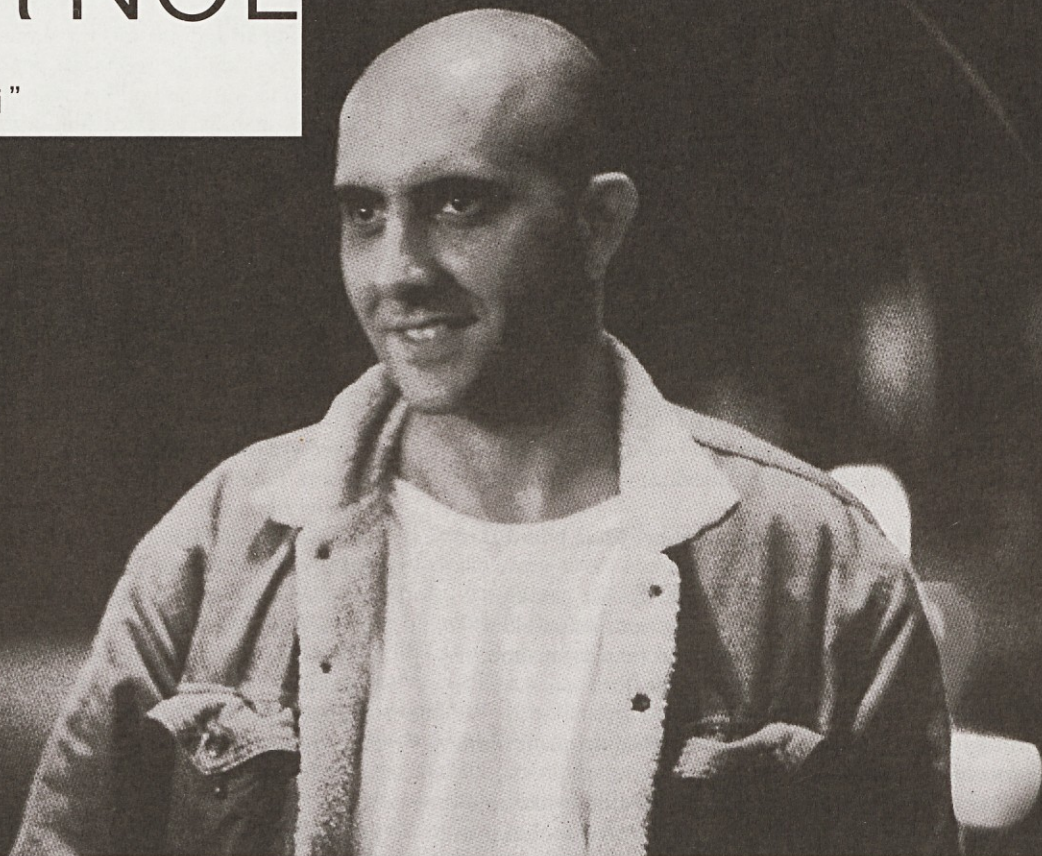

GASPAR NOÉ

“so stvari,
ki so močnejše od ljudi”

Gaspara ne poznam osebno. Prijatelj je njegov prijatelj, Jean-Michel Roux, ki je pravkar končal svoj drugi celovečerni film *Raziskovanje nevidnega sveta*, dokumentarec, posnet na Islandiji. Najina skupna prijateljica Lucile Hadzihalilović, montažerka, producentka in režiserka, pa je Gasparova punca. Posnela je kratek film *Mimi*, prav zdaj se pripravlja na snemanje prvega celovečerca, s svojo produkcijsko družbo Les Cinémas de la Zone je producirala *Mimi*, pa tudi Gasparova prejšnja filma, *Meso* in *Sam proti vsem*. Nazadnje smo se srečali v Parizu, in to ravno takrat, ko je Gaspar pripravljal *Nepovratno*. “Monica je prišla k njemu in rekla, da hoče, da posname film z njo in njenim fantom,” se je smejala Lucile, kot bi hotela ob tem povedati, da ju čaka posebno presenečenje. Vmes sem videla *Sam proti vsem*, in ko sem po lanskem Cannesu slišala, da je posnel nekaj zelo brutalnega, sem se začela pripravljati na to, da bom film, ne glede na vse, gledala do konca. Priznam, moja največja filmska strast so melodrame, in film *Nepovratno* me je pretresel kot že dolgo ne noben. Na čisto drug način sem bila prizadeta, ko se je na Liffu razširila novica, da Gaspara nekdo od tujih gostov festivala pozna in da je “tudi v resnici tak”. Mislim, da sem se zato odločila – kljub temu, da smo vsi potopljeni v druge zgodbe in opravke – aktivirati prijatelje za nastanek tega intervjuja. Kolegico, ki je za Gaspara pred enim mesecem govorila “ta tip je bolan”, je zvok njegovega glasu popolnoma raznežil. Za barvo glasu boste tu prikrajšani, sicer pa sem zapisala skoraj vse, kar sva se pogovarjala, v nedeljo, 9. februarja zjutraj, po telefonu, oba še ne čisto zbudena, pod pritiskom dejstva, da je treba čim hitreje povedati čimveč, ker “je čas močnejši od ljudi”, kot bi rekel Gaspar.

melita zajc

Kaj delate te dni?

Nepovratno bo izšel na DVD in jaz pripravljam reklamni film zanj, poleg tega se ukvarjam s promocijo filma v tujini. Pred enim tednom so ga začeli predvajati v Angliji, včeraj je začel igrati na Japonskem, čez tri tedne pa starta v Ameriki.

Ko boste snemali nov film, bo v njem spet igral Philippe Nahon, ki ima glavno vlogo v filmih *Meso* in *Sam proti vsem*?

Ne vem, zelo rad bi spet delal z njim, ne vem pa, če ga bom lahko angažiral. Zato ker bomo, če bo uspel projekt, ki ga načrtujem, snemali na Japonskem. Če bom dobil denar.

Kdo je pravzaprav produciral *Nepovratno*?

Prejšnji film sva producirala z Lucile (Hadzihalilović), za tega zadnjega pa, zaradi Monice in Vincenta, sploh ni bilo težko dobiti denarja. Imel sem dva producenta, Charlesa Grandpierreja in pa Christopha Rossignona, ki je tudi producent Kassovitzevih filmov.

Kako je že bilo to z Monico Bellucci? Ste scenarij napisali prav zanjo?

Ja. No, nobenega scenarija ni bilo, imeli smo samo idejo. Denar smo zbrali tako, da smo omenjali imena: Monica in Vincent bi rada snemala z Gasparjem. Nobenih težav ni bilo. Tako da smo imeli ves denar za ta film, pa zelo malo časa, šest tednov za priprave, šest za snemanje, potem je morala Monica v Avstralijo na snemanje drugega dela *Matrice*. Scenarij sem začel pisati z mislijo na Monico in Vincenta, ampak na dan, ko smo začeli snemati, je imel scenarij samo tri strani. V bistvu

je bil to bolj sinopsis, cel film smo posneli s sinopsisom v rokah, ne s scenarijem.

Mnogi ugibajo, koliko je to avtobiografski film, meni se zdi, da se bolj nanaša na biografije igralcev, na Nahona, na Monico Bellucci ...

Ja, nisem posiljevalec, pa tudi Monica nisem. (smeh) To govorim tistim, ki sprašujejo, s kom se identificiram. Oh, rečem, z vsemi liki v filmu, s tipoma, z Monico, s posiljevalcem. Majhen del mene je v vsakem od njih, kolikor jih poskušam razumeti. Ampak v filmu ni nič avtobiografskega.

Mene je začetna sekvenca spomnila na *Querelle*, ste ga videli?

Nor sem na ta film.

Jaz tudi. Tam Fassbinder konča s pesmijo *Each Man Kills the Thing He Loves*, vsak človek ubije to, kar ljubi. Vi pa pravite, da "čas uniči vse".

Ja. Mislim, da tip, ki posili Monico, v bistvu Monico ljubi, bolj kot da si jo želi, ali da jo sovraži. Dejansko obstajajo taki psihopati. Zadnjič sem v Parizu na ulici srečal mladega fanta, očitno je bil na drogi, izgledal pa je točno tak psihopat kot posiljevalec v *Nepouvatno*.

Tudi lokacije v filmu so zelo posebne. Jih je bilo težko najti?

Ne, sploh ne. Vse smo posneli v Parizu. Za gay klub z začetka filma smo sicer spremenili vhod, ampak klub leži zraven Elizejskih poljan in, ja, to je trd gay club, tak kot v filmu.

Mnogi pričakujejo, da bodo homoseksualci proti filmu protestirali, češ da je pristranski.

Dejansko ima homoseksualna publika film veliko raje kot pa *straight* moški. Nič ni narobe v načinu, kako so v filmu predstavljeni homoseksualci, v njem ni ničesar proti gayem. Posiljevalec ni biseksualen, je poliseksualen, čisto tak kot iz Markiza de Sada. V tem filmu ni nič slabega o gayih, res, gay publika ga ima veliko raje kot *straight*.

Pri Fassbinderju človek ubije to, kar ljubi. Pri vas pa je čas tisti, ki vse uniči. A ni to izgovor, da rečeš, čas je kriv za to, kar si pravzaprav storil sam?

Ne, čas je kot usta Moloha, ki ves čas žrejo in vse požrejo. So stvari, ki so močnejše od ljudi. Čas je visoko nad posameznikom.

Čas pogosto povezujejo s spremembo. Pri vas pa čas ni toliko stvar spremembe, ampak prav obratno, nespremenljivosti.

To je zaradi strukture filma, v tem filmu je vse predvideno. Naj junaki naredijo karkoli, ti vnaprej vidiš, kaj se bo zgodilo kasneje. Tako kot je zgodba pripovedovana v grški tragediji – tudi tam ti najprej povedo, kaj se bo zgodilo, potem pa pokažejo, kaj je bilo prej. V tem primeru je tudi tako, karkoli vidiš, veš, kaj se bo zgodilo za tem, in to je tragično. Ker je narativna struktura taka, da vnaprej pove, kaj bo. Ko vidite Monico priti iz hiše, veste, da bo posiljena, ker ste to videli prej. Pa tega ne more spremeniti, ker je tako napisana zgodba. Morda je tak princip sadističen, saj junaki, ki jih opisuješ, nimajo svobodne volje.

Kako odgovarjate na reakcije, ko ljudje pravijo, da je *Nepouvatno* nasilen film?

Da imajo prav.

Preveč nasilen?

Prav imajo! (smeh) Z njihovega gledišča imajo prav. Ni

mi treba odgovarjati. Ljudje o filmu govorijo najboljše in najslabše, ni se mi treba braniti. Celó v Franciji dobivam grozljive kritike, pišejo, da bi bilo treba negativ filma zažgati in take reči, ampak opazil sem, da je to na nek način boljša promocija kot takrat, ko kritiki pišejo, da je film mojstrovina. Slabe stvari, ki jih ljudje rečejo, včasih koristijo filmu bolj kot vse, kar rečejo dobrega.

Ja, res, ampak tudi jaz mislim, da je mojstrovina.

Ampak veste kaj? Če rečete, da je *Nepouvatno* mojstrovina, vam ne bodo zaupali. Če boste rekli, to je najbolj nasilen in odvraten film, kar sem jih videla, pa vam bodo rade volje verjeli. Včasih se mi zdi, da imajo ljudje raje slabe reči kot dobre. Toda proti temu se mi ni treba boriti. Ne počutim se krivega. Nekje je pisalo, da je to pokvarjen film, novinar na televiziji me je potem vprašal: "Kaj pravite, ko ljudje rečejo, da ste norec?" In jaz sem odgovoril: "Ja, zabaval sem se, užival sem!" Čista neumnost, ampak kaj naj bi bil pa rekel?

Je to morda zato, ker danes ljudje ne znajo več sprejemati umetnosti, ne poznajo metafore, alegorije, temveč vse razumejo dobesedno?

Ne vem. Film je na nek način res nasilen. V prvi polovici filma sem se dejansko trudil, da bi bil čim bolj nasilen. Zato je razumljivo, da dobim nazaj fizične reakcije, fizično nasilje. To je stvar reakcije. Če gledalci vedo, kaj lahko pričakujejo, kaj jih čaka, bodo uživali v filmu. To je podobno, kot da bi dal nekemu v pijačo LSD, ne da bi mu povedal. Nekateri ljudje ne pričakujejo, da bo film na začetku tako nasilen, zato reagirajo nasilno. Če nekdo hoče vzeti LSD in mu ga daš, se bo zahvalil in bo srečen. Če mu ga daš v pijačo, ne da bi mu povedal, pa bo zaradi tega jezen nate.

Obstajajo, glede na reakcije, kakšne razlike med državami?

Ja, v Španiji je bil *Nepouvatno* zelo slabo sprejet, morda zato, ker sem bil rojen v Argentini in so Španci precej rasistični do vse Latinske Amerike. Tudi v Angliji so bile reakcije slabe, ampak tam se je tisk ukvarjal predvsem s cenzuro, s tem, ali naj bi film prepovedali ali ne. Polovica kritik filma se je pravzaprav ukvarjala z odgovornostjo britanskih cenzorjev, ki so film odobrili za predvajanje. Niso govorili o filmu, temveč o posilstvu in o britanskem svetu za cenzuro.

Če človek gleda vaše filme, pa tudi filme drugih francoskih režiserjev mlajše generacije, se zdi, kot bi v Franciji vladala posebna atmosfera, nekakšna depresija? Ne, samo za izražanje gre. V Franciji se nič slabega ne dogaja, gre za to, da je svoboda izražanja večja in da ljudje uživajo, ko lahko to svobodo raztegujejo do njenih skrajnih meja. Danes lahko v Franciji dobiš denar za snemanje takih filmov in ljudje v tem uživajo, saj lahko delajo filme, ki so drugačni od tistih, ki prihajajo iz Amerike.

Vincent Gallo je rekel, da bi se od vseh evropskih režiserjev rad srečal samo z vami. Sta se potem srečala?

Ja, seveda, dobra prijatelja sva. Ravno sem bral članek v reviji *Premiere*, kjer Steven Soderbergh pravi, da ima rad moje filme. Bili so na vseh teh festivalih, filmski režiserji in igralci jih zelo dobro poznajo. Publika jih nima najbolj rada, režiserji in igralci pa zelo.

Želim vam vse najboljše pri vašem prihodnjem projektu in najlepša hvala za pogovor.